

**vLaamse
OUDERENRAAD**

Advies 2019/1

Op het voorontwerpbesluit bij het Woonzorgdecreet

27 maart 2019

Vlaamse Ouderenraad vzw — Broekstraat 49-53 — 1000 Brussel — www.vlaamse-ouderenraad.be

Inhoud

1. Situering.....	3
2. Voorafgaande bedenkingen	3
3. Opmerkingen bij het Stambesluit	5
4. Bijlage 1 – Lokale Dienstencentra	7
5. Bijlage 2 – Gezinszorg	8
6. Bijlage 5 – Diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds.....	9
7. Bijlage 7 – Centrum voor dagverzorging	10
8. Bijlage 8 – Centrum voor kortverblijf	11
9. Bijlage 10 – Groepen van assistentiewoningen	12
10. Bijlage 11 – Woonzorgcentrum.....	14
11. Bijlage 12 – Verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers	20

1. Situering

Op 25 februari 2019 ontving de Vlaamse Ouderenraad van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeurzen een vraag om advies over het voorontwerpbesluit betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

Deze adviesvraag kadert in de uitgebreide herziening van het woonzorgdecreet die de Vlaamse regering doorvoert, 10 jaar na het initiële decreet. Het besluit concretiseert het vernieuwde decreet, goedgekeurd op 6 februari 2019. Net als in 2009 is ook dit besluit opgevat als een algemeen stambesluit aangevuld met bijlagen die de specifieke erkenningsvoorwaarden per voorziening schetsen. Het besluit van 2009 wordt in zijn geheel opgeheven en vervangen door voorliggend voorontwerp van besluit. Dit vergemakkelijkt uiteraard de lezing ervan.

Het ontwerpbesluit is het resultaat van een traject waaraan naast het decreet ook diverse conceptnota's voorafgingen. Voor zijn algemene visie verwijst de Vlaamse Ouderenraad naar de voorgaande adviezen in kader van dit traject:

- [Advies 2018/2 op het voorontwerp van decreet betreffende de woonzorg](#)
- [Advies 2018/1 op de conceptnota residentiële ouderenzorg](#)
- [Advies 2017/2 op de conceptnota diensten voor gezinszorg](#)
- [Advies 2016/1 op de conceptnota Vlaams welzijns- en zorgbeleid voor ouderen](#)

De Vlaamse Ouderenraad geeft in dit advies zijn aanbevelingen bij het voorontwerpbesluit bij het woonzorgdecreet. De signalen, expertise en ervaringen van ouderen vormen opnieuw de basis voor dit advies. Gezien de beperkte termijn voor advies in verhouding tot de omvang van het besluit en de bijlagen, bakent de Vlaamse Ouderenraad de scope van dit advies af tot de principes en voorzieningen die aan bod kwamen in het advies op het woonzorgdecreet, met name het stambesluit, de lokale dienstencentra, de diensten voor gezinszorg inclusief de centra voor dagopvang, de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, de centra voor dagverzorging, de centra voor kortverblijf, de groepen van assistentiewoningen, de woonzorgcentra en de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

2. Voorafgaande bedenkingen

Het bestaande uitvoeringsbesluit kreeg een grondige make-over. Vergeleken met zijn voorganger komt het nieuwe uitvoeringsbesluit veel meer tegemoet aan een hedendaagse visie op kwaliteit van leven, wonen en zorg, en lopen ook de principes van keuzevrijheid en persoonlijke autonomie veel meer als rode draad doorheen het uitvoeringsbesluit. Ook het principe van **afgestemde zorg** komt sterker naar

voor. De Vlaamse Ouderenraad verwijst daarbij onder meer naar de bepalingen rond het woonzorgleefplan, de begeleider wonen en leven, de aandacht voor keuzevrijheid, de versterking van de inspraak en de aanscherping van het klachtenbeleid. Daarnaast wordt ook flexibeler ingespeeld op de noden en wensen met betrekking tot de woonzorg, o.a. door nieuwe bijzondere erkenningen te creëren.

Randvoorwaarden

Het nieuwe woonzorgdecreet legt de lat terecht hoog op vlak van kwaliteitsvolle en persoonsgerichte zorg. Dit betekent voor veel voorzieningen een verruiming van hun opdrachten en verplichtingen ter verbetering van de kwaliteit van de woonzorg. Tegelijk is het daarbij belangrijk dat voorzieningen en gebruikers kunnen rekenen op een omkadering die garandeert dat de vooropgestelde verwachtingen en ambities ook effectief op het terrein realiseerbaar zijn. Hiervoor blijven **dringend stappen nodig op vlak van:**

- een correcte financiering en aangepaste personeelsomkadering, die rekening houdt met de toegenomen zorgzwaarte, de bijkomende opdrachten en de omslag van een medisch naar een holistisch model van wonen, leven en zorg.
- de monitoring van zowel de professionele kwaliteit van de woonzorg als de ervaren kwaliteit van leven en zorg bij gebruikers.
- een pertinente en regelmatige inspectie van de toepassing van de erkenningsvoorwaarden en werkingsprincipes bij alle woonzorgvoorzieningen en verenigingen.
- toegang tot coaching en kennisdeling rond alle aspecten van woonzorg. De Vlaamse Ouderenraad pleit hierbij voor een kenniscentrum langdurige zorg.
- het beter informeren en versterken van gebruikers en hun vertegenwoordigers, onder meer op vlak van de nieuwe erkenningsnormen en de rechten die ze hieruit kunnen putten.
- een correcte afstemming tussen vraag en aanbod, op basis van reële woonzorgnoden en -wensen. Naast het lopende onderzoek rond de programmatie ziet de Vlaamse Ouderenraad hier een directe link met het lokaal sociaal beleid en de zorgraden om de lokale noden in kaart te brengen en te bekijken waar er zich hiaten bevinden in het aanbod. Een tijdelijke bijsturing van de programmatie op basis van gebruikerscijfers moet daarbij mogelijk zijn.

Naast de spreiding en afstemming van het aanbod, is ook de **bereikbaarheid van de voorzieningen** zelf een belangrijk gegeven. Het besluit spreekt in deze enkel nog over het 'binnen bereik brengen' van vervoer, wat in het geval van de centra voor dagverzorging een afzwakking betekent ten opzichte van de huidige situatie. Het blijft daarbij zeer onduidelijk wie uiteindelijk garanties zal bieden op beschikbaar, aangepast en betaalbaar vervoer van en naar de diverse woonzorgvoorzieningen. Noch het nieuwe uitvoeringsbesluit, noch de regelgeving in het kader van basisbereikbaarheid of het decreet

Individueel Bezoldigd Personenvervoer geven uitsluitel voor gebruikers. Zowel praktisch als financieel vormt dit voor veel ouderen een substantiële drempel in de toegang tot zorg.

De Vlaamse Ouderenraad stelt vast dat niet elk **gebruikersgericht werkingsprincipe** uit het woonzorgdecreet concreet vertaald werd naar algemene of specifieke erkenningsnormen. Voor de Vlaamse Ouderenraad dienen deze uiteraard wel meegenomen te worden binnen de kwaliteitsmonitoring en de inspectieconcepten.

Bescherming

Nieuw in diverse bijlagen van het ontwerpbesluit is dat initiatiefnemers **geen opname- of ontslagcriteria** mogen hanteren die betrekking hebben op de seksuele oriëntatie en genderidentiteit, de voorkeuren inzake vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg en het dragerschap van micro-organismen waarvoor maatregelen genomen kunnen worden ter preventie van overdracht. De Vlaamse Ouderenraad is tevreden met deze uitbreiding.

Wel wordt bij het criterium 'financiële draagkracht' een uitzondering toegevoegd die verwijst naar stopzetting van de overeenkomst wanneer een gebruiker gedurende 3 maanden de factuur niet betaalt, na ingebrekestelling. De Vlaamse Ouderenraad kan zich vinden in deze uitzondering als ontslagcriterium, maar niet als opnamecriterium. Een eventuele ingebrekestelling of verbreking van een overeenkomst in het verleden mag niet zonder meer tot uitsluiting van de toegang tot zorg in andere woonzorgvoorzieningen kunnen leiden. Het is onvoldoende duidelijk hoe ver het besluit de deur hiervoor openzet.

Voorts vraagt de Vlaamse Ouderenraad dat de voorziening bij ingebrekestelling wegens niet-betaling dient toe te leiden naar de zorgkas en het OCMW, zodat nagegaan kan worden of alle sociale rechten zijn uitgeput en er eventueel financiële ondersteuning of schuldbemiddeling kan opstarten. Dit om te vermijden dat het effectief tot een verbreking van de opnameovereenkomst moet komen.

3. Opmerkingen bij het stambesluit

Inspraak

Als organisatorisch werkingsprincipe is in het woonzorgdecreet bepaald dat elke woonzorgvoorziening de **individuele en collectieve inspraak** van gebruikers moet organiseren. De Vlaamse Ouderenraad stelt evenwel vast dat deze bepaling niet hernomen is in het stambesluit, en op bepaalde vlakken ongelijkmatig is uitgewerkt over de diverse bijlagen.

Hierbij pleit de Vlaamse Ouderenraad ervoor om het principe van individuele en collectieve inspraak in te schrijven in artikel 8 van het stambesluit, ter aanvulling van onder meer het klachtrecht en de tevredenheidsmetingen, en dit vervolgens verder uit te werken per voorziening in de bijlagen. De

Vlaamse Ouderenraad denkt daarbij aan het ontbreken van bepalingen rond collectieve gebruikersparticipatie bij de diensten voor gezinszorg en aan een verduidelijking van de verwachtingen omtrent individuele inspraak bij lokale dienstencentra.

Op vlak van inspraak waardeert de Vlaamse Ouderenraad de opening die gecreëerd wordt ter **versterking van de gebruikersraden**. Ook de **transparantie ten aanzien van gebruikers** wordt op vraag van de Vlaamse Ouderenraad versterkt. Zo verbindt dit besluit de beheersinstantie ertoe om actief te communiceren over de strategische beslissingen die een impact hebben op de dagelijkse werking van het woonzorgcentrum, op de kwaliteit en de kost van het verblijf en op de kwaliteit van de aangeboden zorg en ondersteuning. Hoewel een belangrijke stap vooruit blijft dit laatste een top-down gegeven, en blijft de dialoog met de gebruiker op bestuursniveau rond de aangeboden woonzorg ontbreken. De Vlaamse Ouderenraad pleit daarom voor een vertegenwoordiger van de gebruikers met een raadgevende stem in strategische beslissingen op bestuursniveau. Deze kan een schakelfunctie vervullen tussen bestuur en gebruikers- en familieraad, en bovendien een rol spelen in de vereiste communicatie rond strategische beslissingen ten aanzien van de gebruikers.

Ook wat de **tevredenheidsmetingen** betreft, suggereert de Vlaamse Ouderenraad om enkel het principe in het stambesluit op te nemen, en de periodiciteit en andere modaliteiten nader te duiden in de bijlagen per type voorziening. Zo is nu onvoldoende duidelijk welke elementen minimaal bevestigd dienen te worden, en zou de periodiciteit van de bevestiging best afgestemd zijn op de specificiteit van elke voorziening.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt voorts om naast deze tevredenheidsbevestigingen opnieuw te zorgen voor een externe en gevalideerde **monitoring van de ervaren levenskwaliteit** binnen voorzieningen, in navolging van de Dimarso-enquêtes.

Bestuurlijke weerbaarheid

De vernieuwing van het Woonzorgdecreet betekende ook een belangrijke stap voorwaarts in de voorwaarden voor **financiële en bestuurlijke weerbaarheid en transparantie**. Dit wordt nu geconcretiseerd in een bepaling rond het melden van belangrijke strategische beslissingen die een impact hebben op de structuur, werking en bestuur, aan het Agentschap. In functie van zorgcontinuïteit kan de Vlaamse Ouderenraad dit alleen maar aanmoedigen.

Dagprijs

Met het oog op **transparantie rond dagprijzen en facturatie** is de Vlaamse Ouderenraad tevreden met de wijzigingsbepalingen in het uitvoeringsbesluit VSB (artikels 509/1 en 509/2 en artikel 70 van het stambesluit). Om de transparantie nog te verhogen ten aanzien van gebruikers is ook een gedetailleerde oplijsting van de inhoud van de dagprijs en extra vergoedingen, evenals een

onderscheid tussen de zorg-, woon- en leefkosten aangewezen. Tot slot moet deze informatie ook op de website van de voorziening terug te vinden zijn.

Voor de vermindering van de **dagprijs bij afwezigheid van de bewoner** wordt uitgegaan van 10% van de laagste dagprijs. Het spreekt voor zich dat de verminderde dagprijs voor de bijzondere woongelegenheden voor bewoners met jongdementie en de korting in kader van het infrastructuurforfait hierbij buiten beschouwing dient gelaten te worden. Indien nodig is dit nader te specificeren.

Grensoverschrijdend gedrag

Om **grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van gebruikers** strenger op te volgen, werd **artikel 10** toegevoegd, dat stelt dat een geschreven referentiekader gehanteerd moet worden en dat gebeurtenissen die de zorg en ondersteuning, de gezondheid of de veiligheid van de gebruikers in het gedrag kunnen brengen onmiddellijk aan het agentschap gemeld moeten worden. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om bij dit laatste ook de 'waardigheid' van de gebruikers te vermelden.

4. Bijlage 1 – Lokale Dienstencentra

Het lokaal dienstencentrum krijgt als verbindende, preventieve en laagdrempelige actor in de buurt in artikels 10 en 11 terecht een toeleidings- en brugfunctie toegewezen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om de definitie van deze brugfunctie te verbreden naar: '... in het geval van **drempels**, onduidelijkheden of conflicten waardoor de gebruiker dreigt af te haken'.

Met oog op de rol van het lokaal dienstencentrum in de realisatie van het lokaal sociaal beleid pleit de Vlaamse Ouderenraad voor het invoegen van een bepaling die stelt dat het lokaal dienstencentrum actief aansluiting zoekt bij het **samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal** in de gemeente. Dit kan onder meer in artikel 8 of artikel 11.

De omschrijving van **buurthulp in artikel 12** legt een duidelijk accent op het ondersteunen van de zelfredzaamheid, de autonomie en het dagelijks leven van de gebruiker. Deze bepaling waarborgt voor de Vlaamse Ouderenraad de continuïteit van ondersteuningsvormen die niet langer specifiek vermeld worden, zoals het organiseren van boodschappenhulp voor gebruikers die niet in staat zijn om hun persoonlijke administratieve en huishoudelijke boodschappen te doen.

Via de antennewerking kunnen op decentrale plaatsen opdrachten gerealiseerd worden, waaronder de infrastructuur van andere diensten en voorzieningen. Een uitdaging hierbij wordt de communicatie naar kwetsbare bewoners in de omgeving van de antenne, zodat zij effectief hun weg naar het aanbod vinden. Vanuit dit oogpunt kan het zinvol zijn om in **artikel 14** bij de minimale elementen in het kwaliteitssysteem onderscheid te maken tussen **informatiekanalen naar bestaande gebruikers en informatiekanalen naar kwetsbare bewoners of doelgroepen** in de buurt.

Artikel 15, 3 stelt dat het dienstencentrum de mogelijkheid tot **inspraak in de algemene werking** moet voorzien. De Vlaamse Ouderenraad ziet deze bepaling als aanvullend op de collectieve inspraak via de algemene adviesmomenten, en vraagt dit artikel dan ook te specificeren naar de mogelijkheid tot inspraak van ‘individuele’ gebruikers in de algemene werking. De Vlaamse Ouderenraad acht het aangewezen om hierbij de concrete verwachtingen ten aanzien van de dienstencentra nader te specificeren.

5. Bijlage 2 – Gezinszorg

Het nieuwe woonzorgdecreet zorgde voor een integratie van aanvullende thuiszorg en logistieke hulp binnen de diensten voor gezinszorg. Vanuit het oogpunt van de gebruiker komt dit tegemoet aan de vraag naar een **minder versnipperd en meer eenvormig zorg- en ondersteuningsaanbod**. Essentieel voor de Vlaamse Ouderenraad blijft dat de diensten voor gezinszorg, ondanks alle hervormingen, een laagdrempelige thuiszorgfactor blijven op vlak van beschikbare, betaalbare en kwalitatieve zorg en ondersteuning.

Afgestemde zorg

Individuele inspraak en afgestemde zorg worden voor de diensten voor gezinszorg onder meer geregeld in **artikels 18, 19 en 20**, waarbij er voldoende overleg en persoonlijk contact moet zijn tussen de gebruiker en de dienst voor gezinszorg, onder meer over de inhoud en de uitvoering van het zorg- en ondersteuningsplan. Ook de verschillende bepalingen die refereren naar de opdracht voor de diensten voor gezinszorg om **mantelzorgers te ondersteunen en actief te betrekken** worden gewaardeerd.

Op vlak van **collectieve participatie** binnen de werking van de dienst voor gezinszorg zijn er evenwel geen specifieke bepalingen opgenomen in het besluit, terwijl dit een organisatorisch werkingsprincipe is voor elke woonzorgvoorziening binnen het woonzorgdecreet. De Vlaamse Ouderenraad vraagt een toevoeging aan de minimale te beschrijven procedures in het kwaliteitssysteem (bijlage 2, artikel 27) met ‘de procedure voor collectieve participatie van de gebruiker in de werking van de voorziening’. Hoewel de doelgroepen en interventies in de gezinszorg divers zijn, acht de Vlaamse Ouderenraad het toch aangewezen om te zoeken naar methodieken die gebruikers een collectieve stem geven binnen de werking van de dienst voor gezinszorg.

Verder ziet de Vlaamse Ouderenraad ontbrekende elementen in de opsomming van de procedures die minimaal deel uit moeten maken van het **kwaliteitssysteem**, met name een procedure om vanuit klachtenanalyse te komen tot correctieve en preventieve maatregelen, een procedure bij grensoverschrijdend gedrag, een procedure voor vrijheidsbepenkende maatregelen en een procedure voor doorverwijzing. De Vlaamse Ouderenraad vraagt hier een afstemming met de procedures bepaald voor de woonzorgcentra in **artikel 25 van bijlage 11**.

Artikel 17 verwijst naar de **bijdrage** per gepresteerd uur gezinszorg die elke gebruiker betaalt. Naast de gezinssamenstelling wordt daarbij ook rekening gehouden met het inkomen en de zorgintensiteit. De Vlaamse Ouderenraad is **bezorgd om de mogelijke neveneffecten** van dit systeem, waarbij diensten voor gezinszorg *de facto* een financiële incentive krijgen om voorrang te verlenen aan financieel gunstigere zorgprofielen. Gebruikers met minder financiële mogelijkheden of een zwaar zorgprofiel kunnen daardoor te kampen krijgen met langere wachttijden. Voor deze doelgroepen geldt immers een verminderde gebruikersbijdrage. De **financiering** van de diensten voor gezinszorg zou deze **verminderde bijdrage** moeten **compenseren**.

Bijkomende erkenning voor een centrum voor dagopvang

De Vlaamse Ouderenraad merkt op dat er in **artikel 44** een opening wordt gecreëerd om vanaf een nader te bepalen datum de **openingsuren voor dagopvang** te verruimen naar weekend- en feestdagen. Dit komt uiteraard de zorgcontinuïteit en de ondersteuning van de gebruiker en mantelzorgers ten goede. De Vlaamse Ouderenraad is vragende partij om deze voorlopige bepaling ook in te schrijven bij de centra voor dagverzorging. Deze gebruikers hebben doorgaans zwaardere zorgnoden en hebben, samen met hun mantelzorgers, evenzeer baat bij opvang in het weekend en tijdens feestdagen.

Voor de centra voor dagopvang ligt de nadruk sterk op de **kleinschaligheid en het huiselijke karakter**, wat de Vlaamse Ouderenraad alleen maar kan aanmoedigen. De infrastructuurnormen worden aangepast, met bijzondere aandacht voor veiligheid, privacy en comfort. De praktijk leert evenwel dat de strikte normen op vlak van brandveiligheid en voedselveiligheid initiatieven ter versterking van het huiselijk karakter sterk bemoeilijken. De Vlaamse Ouderenraad vraagt dan ook na te gaan in hoeverre deze versoepeld kunnen worden met oog op kleinschaligheid en het huiselijk karakter.

6. Bijlage 5 – Diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds

De Vlaamse Ouderenraad ziet een **afstemming met het mantelzorg- en dementieplan** terugkomen binnen de opdrachten voor de diensten maatschappelijk werk. Dit wordt uitdrukkelijk gewaardeerd.

Integratie opdrachten regionale dienstencentra

De diensten maatschappelijk werk nemen de opdracht van de regionale dienstencentra over om advies en begeleiding te voorzien rond woningaanpassingen, valpreventie, hulpmiddelen en thuiszorgondersteunende technologie. Waar het woonzorgdecreet in artikel 20 echter de opdracht geeft om (alle) gebruikers te adviseren en begeleiden rond **woningaanpassingen**, beperkt **artikel 4, 12°** van dit besluit de doelgroep voor begeleiding rond woningaanpassingen plots tot gebruikers met **'beperkte sociale vaardigheden'**. De Vlaamse Ouderenraad stelt zich vragen bij deze afbakening en vraagt een verruiming van deze bepaling naar alle gebruikers die nood hebben aan begeleiding voor de realisatie van het advies.

Artikel 20 verwijst naar de hulp- en dienstverlening die gratis moet zijn voor de verplichte opdrachten van een dienst maatschappelijk werk, behalve als ze via collectieve werkmethoden worden uitgevoerd. Het is voor de Vlaamse Ouderenraad niet duidelijk of de **advisering en begeleiding** rond woningaanpassingen, hulpmiddelen, valpreventie en thuiszorgondersteunende technologie volgens deze definitie **gratis of betalend** zal zijn.

7. Bijlage 7 – Centrum voor dagverzorging

Voor de centra voor dagverzorging werden de **bepalingen in overeenstemming** gebracht met de geactualiseerde en nieuwe erkenningsvoorwaarden voor de woonzorgcentra en de centra voor herstelverblijf. Naast de specifieke bemerkingen in dit hoofdstuk, verwijzen we voor de overeenkomstige bepalingen naar de adviespunten in hoofdstuk 5 (centra voor dagopvang) en hoofdstuk 10 (woonzorgcentra) van dit advies.

De Vlaamse Ouderenraad vroeg een **aparte programmatie** voor de centra voor dagopvang en centra voor dagverzorging gezien hun complementair karakter en verschillende doelgroep. Als voorlopige tegemoetkoming aan deze vraag is voorzien dat in gemeenten waarbij het programmatiecijfer hoger is dan 1, minstens eerst zowel een centrum voor dagopvang als een centrum voor dagverzorging moet worden voorzien vooraleer aanvullende voorzieningen van hetzelfde type mogelijk zijn.

Voor centra voor dagverzorging gespecialiseerd in **palliatieve zorg** is de programmatie met de huidige vijf centra volledig gerealiseerd. Er is een dringende nood aan een **uitbreiding van dit aanbod**. De Vlaamse Ouderenraad vraagt ook deze centra mee te nemen in de herziening van de programmatiecriteria. Daarnaast is er ook afstemming nodig omtrent de **financiering en omkadering**.

Centra voor dagverzorging kunnen een bijkomende erkenning aanvragen indien ze zorg en ondersteuning aanbieden aan zwaar afhankelijke zorgbehoevende personen. Elk centrum krijgt hiervoor maximum 5 tot 7 erkenningen, wat niet in verhouding staat tot aantal gebruikers met zware zorgnoden. Het blijft een prioritaire vraag van de Vlaamse Ouderenraad om de algemene financiering van centra voor dagverzorging af te stemmen op de **reële zorgzwaarte**. Ook op vlak van personele omkadering is dringend een herziening nodig. Momenteel zijn enkel (para)medische functieprofielen opgenomen in de personeelsvoorwaarden en ontbreekt **een begeleider die de woon- en leefaspecten** ondersteunt, zeker gezien de breedheid aan opdrachten zoals o.a. de integratie in de buurt.

In een **centrum voor dagverzorging** moet de gebruiker **minstens 6 uren en vòòr 12 uur aanwezig zijn** om recht te hebben op een bijzondere erkenning. Voor bepaalde doelgroepen zijn 6 uren te lang en te veel en is er vraag naar meer flexibel gebruik. Sommige mensen moeten bijvoorbeeld in de voormiddag naar het revalidatiecentrum en kunnen pas in de namiddag naar het centrum voor dagverzorging. Wanneer de gebruiker de 6 uur niet haalt of niet vòòr 12 uur aanwezig is, kan het F-forfait niet gefactureerd worden voor die dag. De Vlaamse Ouderenraad vraagt te onderzoeken of de financiering

van het F-forfait losgekoppeld kan worden van de voorwaarde dat de gebruiker minstens 6 uren en voor 12 uur aanwezig moet zijn.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt om de focus op het **huiselijke en kleinschalige karakter** zoals voorzien in de bepalingen voor de centra voor dagopvang, ook door te trekken in de erkenningsvoorwaarden voor de centra voor dagverzorging.

Gebruikers hechten veel belang aan lekkere maaltijden en een gezellig **maaltijdgebeuren**. **Artikel 24, 5°** verwijst naar de menu die op de dag van het verblijf wordt meegedeeld. Op vraag van gebruikers en in het kader van afgestemde zorg vraagt de Vlaamse Ouderenraad om dit aan te passen naar een wekelijks overzicht voor gebruikers. In functie van betekenisvolle dagbesteding is het ook wenselijk om gebruikers te betrekken bij het hele maaltijdgebeuren, van de voorbereidingen tot de aankleding van de ruimte.

8. Bijlage 8 – Centrum voor kortverblijf

Diverse erkenningsvoorwaarden voor het centrum voor kortverblijf lopen gelijk met deze van de woonzorgcentra. Voor specifieke bemerkingen bij de bepalingen over de individuele zorg en ondersteuning en de kwaliteit ervan verwijzen we naar de adviespunten in hoofdstuk 10 (woonzorgcentra) van dit advies.

Kortverblijf type 1

Een centrum voor **kortverblijf type 1** kan ook uitgebaat worden door een **aangemeld centrum voor herstellverblijf**. Het nieuwe woonzorgdecreet verbiedt voortaan de mogelijkheid tot aanmelding voor deze centra. Indien een centrum voor herstellverblijf niet opteert voor het aanvragen van een erkenning, kan dit een impact hebben op het aanbod en op de zorgcontinuïteit. Dit terwijl de nood aan respijtzorg en een goede spreiding van het aanbod hoog is. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om dit nauwgezet op te volgen en de **impact op het aanbod te bewaken**.

Kortverblijf type 2

Het **centrum voor kortverblijf type 2** is een nieuw type voorziening voor gebruikers vanaf 18 jaar met jongdementie of een levensbedreigende aandoening, die thuis verzorgd worden en frequente zorg en ondersteuning nodig hebben. De diagnose dementie moet via een diagnostisch bilan vastgesteld worden voor de leeftijd van 65 jaar. Ook ouderen kunnen dus tot deze doelgroep behoren. De Vlaamse Ouderenraad heeft enkele vragen en bedenkingen bij de concrete uitwerking van dit type kortverblijf:

- **Artikel 62** bepaalt dat het centrum type 2 zelf geen medische, verpleegkundige en paramedische activiteiten of zorg mag uitvoeren. Dit moet opgenomen worden door de

coördinator, de zorgaanbieders uit de thuiszorg en vrijwilligers. Hoe zal dit in de praktijk georganiseerd worden?

- **Artikel 68** verwijst naar de aspecten waarrond het centrum voor kortverblijf type 2 een beleid moet voeren. Gezien de specificiteit van beide doelgroepen, vraagt de Vlaamse Ouderenraad een nadere afstemming met de aspecten die uitgebreider beschreven staan in **artikel 26 van bijlage 11**. Onder meer dementiezorg, omgaan met gedragsproblemen, de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen, ondervoeding, individuele en collectieve participatie en het wonen en leven zijn essentieel om een kwalitatieve woonzorg en ondersteuning te kunnen garanderen aan gebruikers van dit type kortverblijf.
- **Afdeling 5** bevat de voorwaarden voor de **personeelsomkadering**. Er wordt één voltijds coördinator voorzien en verder steunt de omkadering op thuiszorgaanbieders en vrijwilligers. **Artikel 89** stelt dat er 24u op 24u en gedurende de hele week een vrijwilliger aanwezig moet zijn. Gezien de vaak complexe en zware zorg- en ondersteuningsnoden binnen dit type van kortverblijf is de Vlaamse Ouderenraad bezorgd over de haalbaarheid hiervan.
- Het centrum moet een **basisopleiding** voorzien voor de vrijwilligers, zoals beschreven in **artikel 90**. Gezien de specificiteit van de doelgroepen vraagt de Vlaamse Ouderenraad om de inhoud van de basisopleiding te verbreden naar ‘**aangepaste communicatie en omgang** met de gebruiker en mantelzorger gericht op de specificiteit van de doelgroep van het kortverblijf’. Dit type kortverblijf zou een antwoord kunnen bieden op de nood aan gepaste respijtzorg voor mensen met frontotemporale dementie. Het zou daarom jammer zijn moest de haalbaarheid in het gedrang komen door een gebrek aan een sterke professionele en informele omkadering.

9. Bijlage 10 – Groepen van assistentiewoningen

Naast de bemerkingen in dit hoofdstuk, verwijzen we voor de artikels die overeenkomstig zijn met de woonzorgcentra naar de adviespunten in hoofdstuk 10 (woonzorgcentrum) van dit advies.

Bescherming bij stopzetting/niet-erkenning

Het nieuwe woonzorgdecreet en het bijhorende besluit zetten duidelijke stappen vooruit ter bescherming van de gebruikers van assistentiewoningen. Via de voorafgaande vergunning wordt nu ook een duidelijke termijn van 5 jaar gesteld waarbinnen de initiatiefnemer een erkenning moet aanvragen. Toch blijft de Vlaamse Ouderenraad nog fundamentele gebreken zien in de **bescherming van de gebruikers**.

Fiscale regelgeving bepaalt dat een assistentiewoning gekocht kan worden aan een **btw-tarief van 12%**, mits deze gedurende 15 jaar aangewend wordt als deel van een erkende groep van assistentiewoningen. Indien de initiatiefnemer zijn verbintenis echter niet nakomt en geen erkenning

aanvraagt, overgaat tot vrijwillige stopzetting van de activiteiten of gedwongen wordt tot sluiting, bevindt de bewoner/koper zich in een volledig machteloze en onbeschermd positie, en wordt deze geconfronteerd met bijkomende btw-kosten die tot tienduizenden euro's kunnen bedragen. Voor de Vlaamse Ouderenraad is het dan ook fundamenteel dat in het besluit een bescherming voor de koper ingebouwd wordt die **garanties biedt omtrent het verlaagd btw-tarief**, bijvoorbeeld door de mogelijkheid om eventuele btw-kosten die het gevolg zijn van een beslissing tot niet-aanvraag van erkenning, een vrijwillige stopzetting of een gedwongen sluiting te kunnen verhalen op de verantwoordelijke partij.

Vanuit deze bezorgdheid vraagt de Vlaamse Ouderenraad ook dat bij **niet-aanvraag van een erkenning** binnen de termijn van de voorafgaande vergunning of bij vrijwillige stopzetting de bewoner de overeenkomst moet kunnen verbreken met onmiddellijk einde van de schriftelijke opnameovereenkomst de dag nadat de bewoner de voorziening verlaat, zonder verdere opzeggingstermijn.

Artikel 19 stelt dat de initiatiefnemer er bij vrijwillige stopzetting toe gebonden is om de bewoner toe te leiden naar een **passend verblijf**. De Vlaamse Ouderenraad vraagt deze bepaling ook toe te passen op situaties van opgelegde sluiting (**artikel 18**): ook in dat geval moet de initiatiefnemer gebonden zijn tot toeleiding naar een passend verblijf.

Ontslag en overzetting

Beslissingen omtrent **ontslag en overplaatsing** wegens ernstig storend gedrag of uit gezondheidsoverwegingen moeten weloverwogen genomen worden. Wanneer er naast de huisarts ook andere zorgaanbieders betrokken zijn bij de zorg voor een bewoner, dienen deze voor de Vlaamse Ouderenraad altijd via multidisciplinair overleg betrokken te worden bij deze beslissing. De Vlaamse Ouderenraad vraagt dan ook om in **artikel 15** de woorden '**als dat relevant is**' te schrappen.

Tegelijk stelt de Vlaamse Ouderenraad zich de vraag hoe dit artikel van toepassing is wanneer de bewoner tevens **eigenaar** is van de **assistentiewoning**. Hoe verhouden de bepalingen rond ontslag omwille van storend gedrag of rond niet-betaling van facturen zich tot **het recht op eigendom**? Dient dit niet nader geduid te worden in het besluit?

Bescherming van het recht op wonen

In de private huur kan alleen de vrederechter beslissen om een huurovereenkomst te ontbinden. Clausules in de huurovereenkomst die bepalen dat het contract automatisch van rechtswege eindigt als een van beide partijen zijn verplichtingen niet nakomt, zijn niet rechtsgeldig. De **rechten van huurders van assistentiewoningen** worden in dit ontwerp van besluit aanzienlijk minder beschermd. Volgens de bepalingen kan de overeenkomst immers al na drie maanden niet-betaling eenzijdig ontbonden worden (mits ingebrekestelling). Gezien assistentiewoningen een courante en vrij

genormaliseerde woonvorm zijn, stelt zich de vraag of dit verschil in rechtsbescherming als huurder/bewoner in kader van het **recht op wonen** voldoende te rechtvaardigen valt.

Hoe dan ook pleit de Vlaamse Ouderenraad ervoor dat de beheersinstantie de gebruiker bij ingebrekestelling wegens niet-betaling moet **toeleiden naar zorgkas en OCMW**, teneinde een stopzetting van de overeenkomst te vermijden (zie adviespunten stambesluit).

Dagprijs

Artikel 22 bepaalt welke kosten de dagprijs minimaal dekt, met daarin onder meer een onderscheid tussen het beantwoorden van de noodoproepen en het bieden van crisiszorg. De Vlaamse Ouderenraad stelt vast dat er daarbij onduidelijkheid bestaat omtrent de **vaststelling van de noodsituatie** ter plaatse die daarbij soms nodig is. In de praktijk leidt dit tot uiteenlopende interpretaties. De Vlaamse Ouderenraad pleit er daarom voor dat de zinsnede over het beantwoorden van de oproep uitgebreid wordt met 'en, indien nodig, de vaststelling van de noodsituatie ter plaatse'.

Gebruikersraad

Een **gebruikersraad** van een groep voor assistentiewoningen moet - wanneer nodig - de mogelijkheid hebben om in beslotenheid, zonder aanwezigheid van de beheersinstantie of de woonassistent, te overleggen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om **artikel 28 §1** aan te passen, en daarbij op te nemen dat de beheersinstantie en de woonassistent gevraagd kunnen worden om de vergaderingen van de raad bij te wonen.

In datzelfde artikel vraagt de Vlaamse Ouderenraad om bij het **terugkoppelen over de opvolging** van de opmerkingen en suggesties van de gebruikersraad de woorden 'als dat mogelijk is' te schrappen.

Ligging

De **checklist assistentiewoningen** van de Vlaamse overheid schuift als een van de eerste criteria naar voor dat een assistentiewoning op wandelafstand van basisdiensten en voorzieningen moet liggen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt dit dan ook toe te voegen aan **artikel 36** met betrekking tot de **ligging van het gebouw**.

10. Bijlage 11 – Woonzorgcentrum

Deze bijlage bevat een integratie van de bepalingen voor woonzorgcentra met een bijkomende erkenning en de sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen waarbij enkele nieuwe verplichte procedures zoals de toepassing van **vrijheidsbeperkende maatregelen, grensoverschrijdend gedrag en geneesmiddelenmanagement** werden toegevoegd. Het valt daarbij ook toe te juichen dat heel wat bepalingen nu generiek van toepassing zijn voor alle bewoners in woonzorgcentra en niet enkel voor

de woongelegenheden met een bijkomende erkenning. Het gaat daarbij onder meer om bepalingen rond individuele zorg en ondersteuning, opmaak van het woonzorgleefplan, verplichte samenwerkingsverbanden, vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg.

Rechten en plichten

Artikel 6 stelt dat de grootst mogelijke vrijheid gegarandeerd moet worden. Naast de organisatorische redenen komen nu ook **medische redenen** in aanmerking om de vrijheid van een bewoner te beperken. De bisnota geeft de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen bij personen met dementie als voorbeeld. Voor de Vlaamse Ouderenraad is de term ‘medische redenen’ voor te veel interpretaties vatbaar waardoor bewoners onvoldoende garanties krijgen dat hun recht op vrijheid wordt gerespecteerd. De Vlaamse Ouderenraad vraagt een **scherpere definiëring** van de medische redenen. Louter de diagnose van dementie kan daarbij alleszins niet volstaan. Voor de Vlaamse Ouderenraad kan vrijheidsbeperking enkel toegepast worden als uitzonderingsmaatregel, nadat alle oorzaken van gedrag onderzocht zijn en een andere aanpak en alternatieven uitgetoetst werden.

Objectieve en transparante informatie

Artikels 7 en 8 benadrukken sterk de **communicatie** ten aanzien van de bewoners. Er werd onder meer toegevoegd dat het woonzorgcentrum bij opname en in elke fase van het zorg- en ondersteuningsproces op een **objectieve en transparante manier informatie moet verschaffen**. De Vlaamse Ouderenraad verwijst ook naar de bepalingen in het decreet en uitvoeringsbesluit VSB waarbij het woonzorgcentrum verplicht wordt om de **referentiepersoon dementie** kenbaar te maken en de **intentieverklaring** rond vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg en het beleid rond dementie te publiceren in een onthaalbrochure en op de website. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om te verwijzen naar deze verplichting in dit ontwerpbesluit.

Schriftelijke opnameovereenkomst

De schriftelijke opnameovereenkomst wordt verplicht uitgebreid met diverse elementen. Daarbij onder meer een verklaring in eer en geweten van de bewoner of zijn vertegenwoordiger dat ze correcte informatie verschaffen aan het woonzorgcentrum. Bij fouten of onregelmatigheden ten gevolge van opzettelijk verzwijgen of opzettelijk onjuist mededelen van informatie, wordt de bewoner of vertegenwoordiger **aansprakelijk gesteld**. De Vlaamse Ouderenraad benadrukt dat deze aansprakelijkheid enkel kan gelden voor zover de betreffende informatie die niet valt onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming, en vraagt dit ook zo te specificeren in het besluit.

Net zoals bij een groep van assistentiewoningen verbindt ook de beheersinstantie van het woonzorgcentrum zich ertoe om bij een **vrijwillige stopzetting** samen met de bewoner, zijn vertegenwoordiger of mantelzorger te zoeken naar een **passend verblijf**. We zijn ook hier vragende partij om deze verbintenis **door te trekken bij een sluiting opgelegd door de overheid**.

Artikel 19 verwijst naar de termijn die de nabestaanden krijgen om de kamer te ontruimen na het overlijden van de bewoner. De Vlaamse Ouderenraad vraagt een verruiming van deze bepaling naar ‘minimaal vijf dagen en zeker tot en met het eerstvolgende weekend’.

Interne afsprakennota

De interne afsprakennota bevat afspraken omtrent de rechten en plichten van de voorziening en de gebruiker en dient als richtlijn om het leven, wonen en de zorg in de voorziening vlot te organiseren. De Vlaamse Ouderenraad is tevreden dat enkele **nieuwe gebruikersgerichte elementen verplicht** deel uitmaken van de interne afsprakennota. Het gaat onder meer om de organisatie van activiteiten voor zelfontplooiing, het stimuleren van sociale contacten, zinvolle dagbesteding, de wijze waarop de bewoner, zijn vertegenwoordiger en mantelzorgers betrokken worden bij de opmaak en de evaluatie van het woonzorgleefplan, en de wijze waarop collectieve participatie in de voorziening wordt georganiseerd.

Artikel 13 bepaalt dat wijzigingen aan de interne afsprakennota vooraf meegedeeld moeten worden en ten vroegste 30 dagen na kennisgeving in werking kunnen treden. De Vlaamse Ouderenraad vraagt hierbij een toevoeging dat de **gebruikers- en familieraad geconsulteerd worden** alvorens er wijzigingen worden aangebracht. We verwijzen hierbij naar de bepalingen rond het actief communiceren en betrekken van gebruikers, vertegenwoordigers en familieleden bij beslissingen die een impact kunnen hebben op de organisatie en dagelijkse werking. De Vlaamse Ouderenraad vraagt deze toevoeging ook op te nemen in **artikel 12, bijlage 10**

Bepalingen over de inhoud en de kwaliteit van zorg en ondersteuning

De minimale te beschrijven **procedures in het kwaliteitssysteem** ondergingen een grondige actualisatie. De Vlaamse Ouderenraad is tevreden met de toevoeging van de procedures rond vrijheidsbeperkende maatregelen en grensoverschrijdend gedrag bij de primaire processen. Daarbij is de procedure om de inhoud van het kwaliteitshandboek te plannen, uit te voeren en bij te sturen essentieel om te zorgen dat het handboek op een actieve en dynamische manier gebruikt wordt in de voorziening.

De Vlaamse Ouderenraad is ook zeer tevreden met de uitbreiding van de aspecten waarrond het woonzorgcentrum een **beleid** moet voeren. **Artikel 26** sluit zeer nauw aan bij de gebruikersgerichte werkingsprincipes in het Woonzorgdecreet, waarbij niet langer de zorg, maar ook het wonen en leven bijzondere aandacht krijgen. De procedures moeten op systematische wijze uitgewerkt worden en in overeenstemming zijn met de praktijk. Ook de gedragenheid door alle medewerkers is cruciaal.

De voorwaarden betreffende de individuele zorg en ondersteuning en de kwaliteit ervan werden geactualiseerd, breder gespecificeerd en uitgebreid. De Vlaamse Ouderenraad heeft hierbij nog enkele

suggesties en bedenkingen om de zorg nog meer af te stemmen op de noden en voorkeuren van de gebruiker:

- **3° paramedische zorg en ondersteuning:** ergotherapeutische behandelingen worden in een woonzorgcentrum niet voorgeschreven door een arts en bovendien gaat het niet om strikte therapeutische behandelingen, maar over het samen zoeken naar betekenisvolle dagbesteding, het stimuleren van de zelfredzaamheid en het ondersteunen van het wonen en leven. Voor de Vlaamse Ouderenraad moeten logopedische-, ergo-, of kinesitherapeutische ondersteuning standaard deel uitmaken van de dagelijkse zorg voor alle bewoners. We vragen een aanpassing van a) met ‘minimaal’ de door de arts voorgeschreven logopedische en/of kinesitherapeutische behandelingen en b) schrapping van het woord ‘noodzakelijke’.
- **Punten 4° en 6°** beantwoorden aan de noden die er zijn met betrekking tot het ondersteunen van de psychosociale, agogische en existentiële aspecten en het stimuleren van sociale contacten. Momenteel wordt hier te weinig op ingezet. De Vlaamse Ouderenraad vraagt ook een weerspiegeling hiervan in de **financiering en de personeelsnormen** die momenteel geactualiseerd worden.
- **7° individuele of collectieve dagbesteding:** de Vlaamse Ouderenraad stelt de volgende toevoeging voor: ‘het woonzorgcentrum betreft alle personeelsleden bij het zoeken naar en aanbieden van zinvolle dagbesteding en het begeleiden van het wonen en leven’.

Voor elke bewoner wordt een **geïndividualiseerd woonzorgleefplan** opgesteld met daarin onder meer de persoonlijke wensen en verwachtingen op vlak van wonen, leven en zorg, vertaald in duidelijke afspraken rond zaken als zorg, vrijetijdsbesteding en voedingsgewoonten. Periodiek wordt er overlegd met de bewoner of zijn vertegenwoordiger en eventueel de mantelzorgers. De Vlaamse Ouderenraad ziet hier de directe link met persoonsgerichte, afgestemde zorg. Om te garanderen dat de Zorginspectie zicht krijgt op in hoeverre het woonzorgleefplan effectief opgevolgd, uitgevoerd en bijgestuurd wordt in overleg met de bewoner, stelt de Vlaamse Ouderenraad een **aanpassing van artikel 31** voor: *‘Er wordt periodiek, gestructureerd en in voorkomend geval op interdisciplinaire wijze overlegd over de inhoud en de realisatie van het woonzorgleefplan met de bewoner of zijn vertegenwoordiger en, als door de bewoner dat wil, met zijn mantelzorger(s). Indien nodig wordt het woonzorgleefplan op basis van dat overleg aangepast en bijgestuurd.*

De Vlaamse Ouderenraad heeft ook enkele suggesties met betrekking tot de bepalingen over de voorwaarden voor de **organisatie en werking** van het woonzorgcentrum:

- **Artikel 32:** De Vlaamse Ouderenraad pleit ook hier om de rode draad van afgestemde zorg door te trekken en bewoners te betrekken bij de **organisatie van de maaltijden** (cfr. hoofdstuk 7, centrum voor dagverzorging)

- **Artikel 34** gaat over de organisatie van vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levensindezorg. Deze bepalingen zijn een waardevolle toevoeging aan de erkenningsvoorwaarden, maar ook hier vraagt de Vlaamse Ouderenraad een **weerspiegeling in de financiering**. Het is nu onmogelijk om een palliatieve zorgcultuur uit te bouwen en hierop in te zetten met een financiering van **amper € 0,35** per verblijfsdag per bewoner.
- **Artikel 37** verwijst naar de samenwerkingsverbanden die initiatiefnemers moeten sluiten, onder meer met een erkende geriatrie dienst van één of meerdere ziekenhuizen, een palliatief netwerk of erkende dienst voor palliatieve zorgen en een regionaal platform voor ziekenhuishygiëne. Vooral deze laatste samenwerking duidt op een erg medisch-georiënteerde benadering, terwijl er ook nood is aan **intersectorale samenwerkingsverbanden** met o.a. diensten voor gezinszorg, centra voor geestelijke gezondheidszorg, psychiatrische ziekenhuizen en voorzieningen voor personen met een handicap, zowel voorafgaand als doorheen het verblijf.

Collectieve inspraak en klachtenbehandeling

De voorwaarden wat betreft de collectieve inspraak en **klachtenbehandeling** werden geactualiseerd en uitgebreid in **artikel 41**. Op vraag van de Vlaamse Ouderenraad worden woonzorgcentra verplicht om een gebruikersraad én een familieraad te organiseren. Nieuw is ook dat op vraag van een gebruiker een vertegenwoordiger van een lokale ouderenraad of een vereniging voor mantelzorgers en gebruikers deel kan uitmaken van de gebruikersraad.

Vele **gebruikersraden** zijn momenteel een forum waar opmerkingen en suggesties rond activiteiten, maaltijden en praktische problemen aan bod komen. De organisatie van de woonzorg, de resultaten van kwaliteitsmetingen of inspecties, de inrichting en infrastructuur, belangrijke budgettaire beslissingen, de dagprijzen, ... worden nog te weinig teruggekoppeld naar de gebruikersraad. Eerder in dit advies suggereerden we ook al dat gebruikers- en familieraden bijvoorbeeld voor wijzigingen aan de interne afsprakennota geconsulteerd moeten worden, om een eenzijdige aanpassing zonder overleg te vermijden. Ook een **directe link** tussen de gebruikers- en familieraad en **de raad van bestuur** blijft voor de Vlaamse Ouderenraad fundamenteel.

Het woonzorgcentrum moet kunnen aantonen dat de **opmerkingen en suggesties** die aan bod kwamen in de gebruikers- en familieraad worden gehoord en opgevolgd en teruggekoppeld naar de gebruikers en de familie. Net zoals bij de groepen van assistentiewoningen vraagt de Vlaamse Ouderenraad om de zinsnede '**als dat mogelijk is**' te schrappen in **artikel 41 §2**.

De Vlaamse Ouderenraad stelt een versterking van de gebruiker op vlak van **klachtenbehandeling** vast. Het gevolg dat aan een klacht wordt gegeven, moet rechtstreeks en binnen de voorziene termijn meegedeeld worden aan de indieners. Tegelijk moet het woonzorgcentrum op basis van een

periodieke analyse van de klachten moet het woonzorgcentrum ook **correctieve en preventieve maatregelen** formuleren.

Personeelsomkadering

Op vlak van personeelsomkadering worden een aantal kleine wijzigingen uitgevoerd. De Vlaamse Ouderenraad heeft hierbij enkele bemerkingen:

- **Artikel 45:** Een **directeur** die verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding moet minimaal in het bezit zijn van een bachelor diploma. De Vlaamse Ouderenraad mist hierbij **uitgebreidere vormingsvereisten**. Deze worden bijvoorbeeld wel uitgewerkt voor de coördinerend en raadgevend arts in **artikel 65**. De Vlaamse Ouderenraad vraagt tevens een minimum competentieprofiel voor de directie van een woonzorgcentrum. Ze zijn immers eindverantwoordelijke voor de aansturing van het beleid en de naleving en toepassing van de erkenningsnormen op de werkvloer.
- **Artikel 48:** Wat betreft de **nachtdiensten** worden ook een aantal toevoegingen gedaan. Voor de Vlaamse Ouderenraad is het essentieel dat permanentie ten allen tijde verzekerd wordt in het woonzorgcentrum, vooral in die voorzieningen die er de noodoproepen van assistentiewoningen bijnemen.
- **Artikel 49:** Ook het onderhouds- en keukenpersoneel zal 8 uren **bijscholing** moeten volgen over de periode van maximaal 2 jaren. Voor de Vlaamse Ouderenraad zijn hierbij niet enkel functiespecifieke bijscholingen van belang, maar ook vormingen over het omgaan met bewoners, palliatieve zorgcultuur, dementie, afgestemde woonzorg en ondersteuning, ...
- **Artikel 62:** De Vlaamse Ouderenraad waardeert de mogelijkheid die gecreëerd wordt om naast het verplicht aantal van 5 voltijds equivalenten van verpleegkundigen per 30 bewoners iemand met een diploma in een zorg- of welzijnsdomein aan te stellen als **teamverantwoordelijke**. Ook de aandacht voor de woon- en leefaspecten in het takenpakket van de hoofdverpleegkundige of teamcoördinator wordt geapprecieerd (artikel 64).

Voorwaarden voor de infrastructuur

In de **vernieuwe voorwaarden voor de infrastructuur** is er onder meer aandacht voor de woon- en leefaspecten en de integrale toegankelijkheid. Voor de Vlaamse Ouderenraad is het van belang dat woonzorgcentra maximaal inzetten op **huiselijkheid en kleinschaligheid** (ook buiten het kader van de bijkomende en bijzondere erkenningen). In de praktijk is er een spanningsveld met de brandveiligheids- en voedselveiligheidsnormen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om deze normen te herzien zodat voorzieningen niet belemmerd worden in hun initiatieven rond kleinschalig wonen en het creëren van een aangename en huiselijke omgeving.

Woonzorgcentra kunnen onder bepaalde voorwaarden een beroep doen op een **infrastructuurforfait** van 5 euro per woongelegenheden, per verblijfsdag. Hier herhalen we nogmaals het grote verschil met de sector voor personen met een handicap waarbij dit infrastructuurforfait wordt bepaald op basis van de zorgbehoefte en dus mee-evolueert.

Bijzondere erkenning voor personen met jongdementie

De Vlaamse Ouderenraad waardeert de initiatieven die genomen worden ter ondersteuning van mensen met jongdementie. Nieuw is dat woonzorgcentra met een **bijkomende erkenning** voor ten minste 5 en maximaal 12 woongelegenheden een bijzondere erkenning voor personen met **jongdementie** kunnen krijgen. Momenteel hebben we weinig zicht op de reële noden en de vraag naar een verblijf in een woonzorgcentrum. De Vlaamse Ouderenraad vraagt daarom om binnen afzienbare tijd de voorziene erkende capaciteit te evalueren, bij voorkeur als onderdeel van de **uitwerking van een breder beleidskader rond de ondersteuning van personen met jongdementie**.

Eén van de voorwaarden uit **artikel 70** om in aanmerking te komen voor de opname in een woonzorgcentrum was naast de diagnose jongdementie, een afhankelijkheidscategorie Cd of D en de nood aan intensieve interdisciplinair zorg en ondersteuning. In een recent besluit van de Vlaamse regering werd dit aangepast naar afhankelijkheidscategorie B of Cd, gezien enkel zij momenteel in aanmerking komen voor een opname in een woonzorgcentrum met een bijkomende erkenning. De Vlaamse Ouderenraad blijft evenwel pleiten voor een algemene uitbreiding van de **RVT-omkadering naar bewoners met een D-profiel**.

Diverse erkenningsvereisten (**artikels 69, 71, 72 en 73**) voor de bijzondere erkenning jongdementie zouden volgens de Vlaamse Ouderenraad **eigenlijk voor alle bewoners moeten gelden**: op kleinschalige wijze het groepswonen realiseren, integrale zorg en ondersteuning bieden, intensieve samenwerking met andere relevante welzijns- en gezondheidsactoren, overleg met gebruiker mantelzorgers en familie rond het begeleidingsplan en de zorg- en ondersteuningsdoelstellingen. Ook moet het de ambitie zijn om de gefinancierde personele omkadering van onder meer een psycholoog of maatschappelijk werker naar alle bewoners in het woonzorgcentrum uit te breiden.

11. Bijlage 12 – Verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

Het takenpakket van de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers wordt **sterk uitgebreid**. Enkel al naar aanleiding van dit ontwerpbesluit stelt de Vlaamse Ouderenraad vast dat ze meer bijeenkomsten moeten organiseren, hun vertegenwoordigingen en belangenbehartiging moeten uitbreiden en mantelzorgers actiever begeleiden en ondersteunen. Verwijzend naar **bijlage 11, artikel 41** kunnen verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers gevraagd worden om de belangen van bewoners in woonzorgcentra en groepen van assistentiewoningen te behartigen door deel te nemen aan de gebruikersraad.

Daarnaast zijn er nog vele andere trajecten parallel lopend, waar ook de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers een belangrijke rol spelen. Zo nemen ze mee de vertegenwoordiging van gebruikers en de mantelzorgers op in de zorgraden van de eerstelijnszones en krijgen ze in samenwerking met de andere woonzorgvoorzieningen de opdracht toegewezen om mee te bouwen aan buurtgerichte zorg.

Om al deze bijkomende opdrachten waar te kunnen maken, is het essentieel dat er bijkomende middelen en personeel voorzien worden voor de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

Goedgekeurd door de algemene vergadering op 27 maart 2019.

Jul Geeroms
Voorzitter

Nils Vandenweghe
Directeur